

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12CoCsp/11/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8220200393
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 09. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Karol Krochta
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8220200393.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Krochta a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Zlaty Simkovej v spore žalobcu L. S., U., so sídlom L. XX, XXX XX X., N.: XX XXX XXX, právne zastúpený Advokátska kancelária JUDr. Peter Kováč, s.r.o., so sídlom Kubániho 16, 811 04 Bratislava, IČO: 36 857 033, proti žalovanej L. O., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J. G. XXXX/X, XXX XX X., o zaplatenie 6.861,63 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov, č.k. 6Csp/7/2020-69 zo dňa 08. decembra 2020, takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok v napadnutom výroku II. v časti zamietnutia žaloby v prevyšujúcej časti istiny.

II. Vo zvyšnej napadnutej časti výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti úroku z omeškania a v súvisiacom výroku III. o trovách konania rozsudok zrušuje a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že: „I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 1.320,62 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8% ročne zo sumy 1.320,62 eur od 14.10.2020 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti sa žaloba žalobcu zamietla.

III. Žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznáva.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil § 1 ods. 1, 2, § 261 ods. 1, § 265, § 369 ods. 1, 2, § 497, § 499, § 502 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, § 544 ods. 1, § 121 ods. 3, § 39, § 451 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 1 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka, § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

3. Vychádzal zo zistenia, že žalobca je obchodnou spoločnosťou podnikajúcou v oblasti poskytovania pôžičiek a úverov nebankovým spôsobom z vlastných zdrojov. Žalovaná bola v čase uzavretia fyzickou osobou - podnikateľom v oblasti vykonávania mimoškolskej vzdelávacej činnosti od 18.04.2011 do zániku všetkých jej živnostenských opatrení dňa 03.11.2018. Dňa 08.02.2016 bola uzatvorená zmluva o úvere na základe ktorej žalobca poskytol žalovanej úver vo výške 3.000,- Eur na nákup pracovných prostriedkov a materiálu. Zmluva o úvere predstavuje tzv. formulárový typ zmluvy, do obsahu ktorej žalovaná ako dlžníka nemala možnosť zasiahnuť. Poskytnutý úver spolu s úrokom sa žalovaná zaviazala splatiť v 18 mesačných splátkach vo výške po 273,23 Eur, v termínoch splatnosti dohodnutých v splátkovom kalendári. Za poskytnutie úveru sa žalovaná zaviazala zaplatiť veriteľovi zmluvnú odmenu,

ktorá predstavuje úroky za poskytnutie úveru a je vo výške 106,56 Eur mesačne, pričom sa uhradza spolu so splátkou úveru ku dňu jej splatnosti podľa splátkového kalendára. V prípade, že by žalovaná neuhradila ktorúkoľvek splátku podľa aktuálneho splátkového kalendára do 75 kalendárnych dní odo dňa jej splatnosti, veriteľ bol oprávnený požadovať úhradu všetkých splátok a záväzkov, ktoré sa majú podľa zmluvy stať splatnými v budúcnosti, a to ku dňu uvedenému v oznámení. Ak by sa stali okamžite splatnými všetky záväzky žalovanej, žalovaná bola povinná zaplatiť zmluvnú pokutu vo výške 0,1% denne z dlžnej sumy za každý deň omeškania s tým, že ak sankcie za omeškanie dosiahnu sumu rovnajúcu sa sume všetkých splátok podľa splátkového kalendára, odo dňa nasledujúceho bola žalovaná povinná zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania podľa nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z.. Žalovaná zaplatila žalobcovi splátky spolu v sume 1.639,38 Eur. Do omeškania sa dostala s úhradou splátok úveru č. 7 až 12, preto listom zo dňa 07.03.2017 žalobca oznámil žalovanej, že je v omeškaní s úhradou týchto splátok. Súčasne jej oznámil, že dňa 17.03.2017 sa v dôsledku nesplácania splátok stanú splatnými všetky záväzky zo zmluvy.

4. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou posúdil ako obchodný záväzkový vzťah, pričom naň aplikoval príslušné ustanovenia Obchodného zákonníka a ustanovenia Občianskeho zákonníka. Uviedol, že pojem dobré mravy nie je v zákone definovaný, pričom z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že zmluvné ustanovenie o výške úrokov pri peňažnej pôžičke (úvere) je potrebné podrobiť testu jeho súladu s dobrými mravmi. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. V Obchodnom zákonníku je pre oblasť obchodných záväzkových vzťahov ustanovené pravidlo, v dôsledku ktorého sa neposkytne právna ochrana takému výkonu práva, ktoré je v rozpore s poctivým obchodným stykom. Poctivý obchodný styk je v porovnaní s pojmom dobré mravy pojmom užším, pričom aj pre obchodné záväzky je aplikovateľné pravidlo o rozpore s dobrými mravmi a následná sankcia neplatného právneho úkonu. Osobitosť úpravy obchodných záväzkových vzťahov sa prejavuje aj v tom, že táto sankcia nebýva tak dôrazne uplatňovaná ako v práve občianskom, naopak, aj pri rozpore so zákonom sa hľadajú riešenia, ktoré akcentujú princíp právnej istoty. Po preskúmaní predloženej zmluvy mal za preukázané, že táto je absolútne neplatným právnym úkonom pre jej rozpor s dobrými mravmi, a výkon práva žalobcu uplatneného žalobou je v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku. Žalovaná ako podnikateľka potrebovala úver na obstaranie pracovných prostriedkov a materiálu na výkon mimoškolskej vzdelávacej činnosti, pričom žalobca jej predložil na podpis zmluvu, do obsahu ktorej nemala možnosť zasiahnuť a zaviazala sa, že sumu 3.000,- Eur vráti v 18 mesačných splátkach po 273,23 eur, teda spolu 4.918,14 Eur. Navyše sa zaviazala, že pre prípad omeškania so splácaním dlhu zaplatí žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 0,1% denne z dlžnej sumy, teda 36,5% ročne. Z obsahu podanej žaloby vyplýva, že žalobca si v konečnom dôsledku nárokuje voči žalovanej sumu 6.861,63 Eur (istina, úroky, zmluvná pokuta) plus úroky z omeškania. Takýto výkon práva je v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku, keďže žalovaná v súčasnosti žalobcovi reálne dlhuje sumu 1.360,62 Eur na istine. Ďalej uviedol, že zmluvná odmena má predstavovať úroky za poskytnutie úveru, pričom zmluvný úrok je vo výške 39% ročne. Podľa Národnej banky Slovenska v čase uzavretia zmluvy bola priemerná výška úrokov pri nových úveroch pre nefinančné spoločnosti vo výške 7,73% s dobou splatnosti 1-5 rokov. Zmluvou o úvere stanovená úroková sadzba zahrnutá do zmluvnej odmeny prevyšuje túto priemernú úrokovú sadzbu 5-násobne. V danom prípade nemožno hovoriť o poctivom obchodnom styku, ak iný podnikateľ zneužívajúc svoje postavenie na trhu, navrhne úroky, ktoré dosahujú výšku temer 6-násobne prevyšujúcu sumy úverov pre nefinančné spoločnosti, čo je možné stotožniť až s úžerou, a takéto konanie je určite a zrejme v rozpore s poctivým obchodným stykom medzi podnikateľmi. Takýto výkon práva preto nemôže požívať žiadnu právnu ochranu. Po posúdení uvedenej zmluvy o úvere, a to jej imanentných častí týkajúcich sa úroku dospel súd prvej inštancie k záveru, že zmluva nevznikla, keďže takáto dohoda je v rozpore s dobrými mravmi a takýto nárok je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ktorý nemôže požívať právnu ochranu súdom. Na základe tohto neplatného právneho úkonu žalobca poskytol žalovanej 3.000,- Eur, žalovaná mu vrátila sumu 1.639,38 Eur, zvyšná suma predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovanej na úkor žalobcu, preto zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 1.360,62 Eur a prevyšujúcej časti žalobu zamietol ako nedôvodnú pre absolútne neplatnosť zmluvy o úvere (úroky, zmluvná pokuta). Je v rozpore so základmi fundamentálneho hodnotového poriadku, aby dlžník, ktorý prijal úver vo výške 3.000,- Eur a vrátil 1.639,38 Eur, musel pri výkone rozhodnutia zaplatiť veriteľovi sumu 6.861,63 Eur. Žalobca si žalobou uplatnil aj úroky z omeškania, preto žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania z

dĺžnej sumy vo výške 8% ročne z dĺžnej sumy od 14.10.2020 do zaplattenia a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

5. O trovách konania rozhodol tak, že nakoľko žalovaná mala v prevažnej miere úspech v konaní, avšak náhradu trov si neuplatnila ani zo spisu nevyplýva, že by jej trovy vznikli, preto jej nárok na náhradu trov konania nepriznal.

6. Proti rozsudku podal odvolanie žalobca, a to proti výroku II. a III.. Odvolanie právne odôvodnil § 365 ods. 1 písm. f), h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Poukázal na to, že zmluva o úvere je tzv. absolútnym záväzkom. Zmluva o úvere nemôže byť dojednaná ako bezúročná, pretože záväzok platiť úrok ako odplatu za dočasné prenechanie peňažných prostriedkov do užívania je pojmovým znakom úverovej zmluvy a jej podstatnou časťou. Ak veriteľ a dĺžnik nedohodnú výšku úrokov v zmluve, je dĺžnik povinný platiť úrok vo výške stanovenej Obchodným zákonníkom, ktorá nie je stanovená fixne, ale je závislá na tom, aké úroky obvykle požadujú banky v mieste dĺžníka v dobe uzavretia zmluvy za úvery nimi poskytované. Vo vzťahu k § 502 Obchodného zákonníka súdna prax ďalej konštatovala, že prípadná dohoda o úroku vo výške prevyšujúcej povolenú hodnotu nespôsobuje neplatnosť úverovej zmluvy ako celku, ale ani neplatnosť dojednania o úrokoch, ale priznáva veriteľovi právo požadovať úroky aj vtedy, ak výška úrokov prevyšuje najvyššiu prípustnú hodnotu úrokov. Zakotvuje tiež výslovne i riešenie situácie vzniknuté tým, že strany dojednávajú v úverovej zmluve úroky vyššie než prípustné podľa zákona alebo na základe zákona. Takáto úprava pre vzťahy založené úverovou zmluvou uzavretou podľa Obchodného zákonníka posilňuje princíp obsahovej oddeliteľnosti tej časti právneho úkonu, ktorá sa týka úrokov. Zákon výslovne uvádza, že v prípade úrokov vyšších než sú podľa zákona alebo na základe zákona má dĺžnik povinnosť platiť úrok v najvyššie prípustnej výške. Právna úprava teda jednoznačne vylučuje záver o neplatnosti dojednania o úrokoch. Uvedené súd prvej inštancie nerespektoval, a preto po právnej stránke dospel k nesprávnemu záveru o tom, že jeho nárok na zaplattenie úrokov ako celku je výkonom práva v rozpore s poctivým obchodným stykom. Ďalej namietal aj pochybenie súdu, ktorý vychádzal z toho, aké boli úrokové miery pri úveroch pre nefinančné spoločnosti. Žiadne zákonné ustanovenie nedáva oporu pre použitie takéhoto porovnávacieho údaju, ale súčasne je v rozpore s citovaným ustanovením Obchodného zákonníka. Zákonná úprava v žiadnej časti neodkazuje na štatistické údaje, aké súd prvej inštancie použil pri svojom rozhodovaní a nie je zrejmé ani to, či súdom použité hodnoty sa týkajú úverov zabezpečených alebo nie, úverov so splatnosťou porovnateľnou s tou, ktorá bola dohodnutá medzi zmluvnými stranami, a pod.. Z uvedeného dôvodu tvrdil, že záver súdu vo vzťahu k výške zmluvného úroku je nesprávny, pretože súd použil nesprávne hodnoty na porovnanie, a teda dospel k nesprávnemu záveru vo vzťahu k týmto zmluvným úrokom. V súvislosti so záverom o rozpore úrokov s poctivým obchodným stykom rozsudok neobsahuje žiadne konkrétne skutkové okolnosti a právne závery. Ďalej poukázal na skutočnosť, že v konaní nebolo sporné a namietané, v akom rozsahu sa sporové strany ako strany úverovej zmluvy dohodli na vzájomných právach a povinnostiach, pričom na túto nespornosť mal súd prihliadať, nakoľko ide o jeho procesnú povinnosť. Rovnako namietal aj závery založené na odkaze na súdne rozhodnutia, ktoré boli prijaté vo vzťahu k zmluve o pôžičke. Za nesprávne rozhodnutie označil aj rozhodnutie v časti pokiaľ ide o úrok z omeškania, pretože si uplatnil úrok z omeškania vo výške 9% ročne, čo je postup vyplývajúci z § 1 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z., nie podľa § 1 ods. 1 označeného nariadenia, preto súd prvej inštancie rozhodol v rozpore s citovaným ustanovením, a preto ani výroková časť rozsudku (I. výrok) nezodpovedá zneniu § 1 ods. 2 nariadenia vlády. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalované nárok v rozsahu, v akom bola žaloba zamietnutá a zároveň, aby mu priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v rozsahu 100%.

7. Žalovaná sa k podanému odvolaniu nevyjadřila.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 C.s.p.), oprávneným subjektom (§ 359 C.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 C.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je čiastočne dôvodné.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením, teda to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (viď rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 78/05).

11. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Význam dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni proti jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka bola naplnená, a to vo vzťahu určenia dátumu vzniku omeškania žalovanej.

12. K námietke o nesprávnom právnom posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010). Odvolací súd zistil, že došlo k naplneniu tejto odvolacej námietky, a to vo vzťahu k úrokom z omeškania, keďže súd prvej na predmetný prípad aplikoval nesprávny právny predpis.

13. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v prevyšujúcej časti z dôvodu, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o neplatnom uzatvorení zmluvy medzi žalobcom a žalovanou, a to na podklade neprijateľne vysokých, až úžerných úrokov a zmluvnej pokuty, ktorú žalobca od žalovanej požadoval v prípade riadneho neplnenia záväzku. Žalobca však s uvedeným záverom súdu prvej inštancie nesúhlasil, preto odvolací súd s ohľadom na žalobcom vytykané nedostatky preskúmal postup a prijaté závery súdu prvej inštancie.

14. Vzťah medzi žalobcom a žalovanou posúdil súd prvej inštancie ako vzťah obchodnoprávny, pre ktorý je charakteristické, že právnu ochranu nepožíva taký výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Obchodný zákonník síce uvedený pojem „poctivý obchodný styk“ používa, avšak neupravuje jeho legálnu definíciu, pričom možno konštatovať pomernú rozsiahlosť a širokosť tohto pojmu, ktorý na druhej strane zase dáva možnosť a priestor pre sudcovskú úvahu o tom, či určitý spôsob výkonu práva je alebo nie je v súlade so zásadami poctivého obchodného styku.

15. V zmysle § 265 Obchodného zákonníka sa zásadami poctivého obchodného styku posudzuje výkon práva, ktorým možno rozumieť nielen uskutočnenie právneho úkonu, ale aj akékoľvek faktické konanie.

Pod pojmom „výkon práva“ tak možno subsumovať nielen výkon práv vzniknutých zo zmluvy, ale i z iných právnych dôvodov, preto nie je rozhodujúce, či ide o výkon práva vzniknutého zo zmluvy, zo zákona či z deliktu. Formulácia tohto ustanovenia je pomerne široká, a teda pri úvahe o aplikačnom dopade tejto zásady sa nijako neobmedzuje len na oblasť zmluvného práva. Z uvedeného dôvodu je tak možné aplikovať uvedenú zásadu aj na prípady výkonu práv v rámci vzťahov upravených i v druhej časti Obchodného zákonníka.

16. Ako už konštatoval súd prvej inštancie, zásada poctivého obchodného styku a zásada dobrých mravov predstavujú dva odlišné inštitúty. Zásada poctivého obchodného styku je pojmovo užšia, obsahuje prísnejšie požiadavky, a teda je ju možné aplikovať aj nad rámec zásady dobrých mravov, pričom je prejavom konkretizácie všeobecných morálnych noriem, ktoré sú vyjadrené v pojme dobré mravy. Ide pritom o ucelený súbor zásad správania, ktorých dodržiavanie v obchodnom styku tento styk kvalifikuje ako poctivý. Z uvedeného tak vyplýva, že porušenie zásad poctivého obchodného styku nemusí nutne znamenať rozpor s dobrými mravmi, avšak rozpor s dobrými mravmi bude vždy znamenať aj rozpor s požiadavkou poctivého obchodného styku. Zásada poctivého obchodného styku je právne relevantná pri výkone práva, pretože pokiaľ je výkon práva v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, aj keď neporušuje žiadne kogentné ustanovenie zákona, nepožíva právnu ochranu. Následky porušenia zásad poctivého obchodného styku je potrebné v konkrétnom prípade hľadať najskôr v rámci úpravy špeciálnych skutkových podstát.

17. V rozhodnutiach súdov je možné stretnúť sa s uplatnením zásady poctivého obchodného styku aj vo vzťahu k dojednanej výške zmluvnej pokuty, či úrokov z omeškania. Odvolací súd v tomto smere poukazuje na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 107/07- 43 zo dňa 30.10.2007: „Ak boli úroky z omeškania zmluvne dohodnuté vo výške, ktorá zásadám poctivého obchodného styku odporuje, nemožno výkonu práva z takejto dohody priznať súdnu ochranu. To znamená, že súd nemôže priznať úroky vo výške, ktorá by uvedeným zásadám odporovala, i keď bola výška úrokov zmluvne dohodnutá. Podľa ústavného súdu ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka však neobmedzuje súd priznať zmluvne dohodnuté úroky z omeškania vo výške, ktorá nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku.“ Predpokladom kvalifikácie konania ako rozporného so zásadami poctivého obchodného styku tak nie je len samotná disproporcia medzi výškou dojednanej sankcie a povahou zabezpečenej povinnosti, ale je potrebné, aby pristúpili ešte ďalšie skutočnosti. Pôsobenie zásady poctivého obchodného styku má ochraňovať zmluvných partnerov pred šikanóznymi tendenciami a praktikami v obchodovaní.

18. Podstatou zmluvy o úvere je záväzok veriteľa poskytnúť peniaze do určitej sumy v prospech dlžníka na jeho požiadanie. Na strane druhej, záväzku veriteľa zodpovedá záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky. Obchodný zákonník v § 497 a nasl. vymedzuje podstatné časti úverovej zmluvy, ktoré sú z hľadiska vzniku zmluvy kogentné. Ide o určenie zmluvných strán, určenie limitu sumy do ktorej budú peňažné prostriedky poskytnuté a záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky. Dohoda o všetkých týchto podstatných častiach zmluvy je nevyhnutná na to, aby úverová zmluva vznikla. Ak nedôjde k dohode, hoci len jednej z uvedených podstatných častí nemožno hovoriť o vzniku úverovej zmluvy. Ide o konsenzuálnu zmluvu, ktorá vyžaduje dohodu, nie reálne plnenie. Zároveň je potrebné poukázať na to, že ide o dvojstrannú konsenzuálnu zmluvu a na to, aby vznikla sa vyžaduje návrh a akceptácia, pričom zákon vyžaduje súlad medzi návrhom a akceptáciou.

19. Z vyššie uvedeného tak vyplýva, že pre platné uzatvorenie zmluvy o úvere je potrebná aj platná dohoda týkajúca sa výšky úrokov. Rovnako ako súd prvej inštancie, aj odvolací súd má za to, že úverová zmluva v časti týkajúcej sa úroku a zmluvnej pokuty nevznikla, keďže bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá vysoko neprimeraná odmena, preto bolo potrebné považovať nárok žalobcu na zaplatenie tohto úroku za nedôvodný. Uvedená dohoda je jednak v rozpore s dobrými mravmi a ako bolo už vyššie uvedené, je teda aj v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku, ktorý nemôže požívať právnu ochranu súdom.

20. Vo vzťahu k námietke žalobcu o neexistencii opory pre použitie porovnávacieho údaju úrokových mier poskytovaných pre nefinančné spoločnosti dáva odvolací súd do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009, z ktorého vyplýva, že dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný. O takýto stav pôjde vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru

úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy. Vzhľadom na uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR tak možno konštatovať správnosť postupu súdu prvej inštancie.

21. Z vyššie uvedeného tak možno konštatovať správny postup súdu prvej inštancie, ktorý žalobcom požadovaný úrok vo výške 39% ročne porovnával s úrokovými sadzbami poskytovanými bankami, resp. nefinančnými spoločnosťami v období uzatvorenia zmluvy medzi sporovými stranami, pričom ako správne poukázal, podľa údajov Národnej banky Slovenska, pri nových obchodoch za mesiac 02/2016 predstavovala pre nefinančné spoločnosti, ostatné úvery od 1 do 5 rokov úroková sadzba výšku 7,73% ročne, teda v predmetnom prípade dojednaný úrok medzi stranami bol 5-násobne vyšší ako priemerná výška úrokovej sadzby za ktorú boli poskytované úvery v rovnakom čase, ako bola uzatvorená zmluva o úvere. Dohodnutá úroková miera teda podstatne prevyšuje obvyklú úrokovú mieru, a preto záver o neplatnosti dojednania o úrokoch pre rozpor s dobrými mravmi, a teda aj pre rozpor so zásadou poctivého obchodného styku má oporu vo vykonanom dokazovaní.

22. Odvolací súd ešte poukazuje na to, že za neplatnú z dôvodu rozporu dojednaných úrokov s dobrými mravmi a zásadou poctivého obchodného styku nemôže byť považovaná iba časť dojednania týkajúca sa úroku, pretože ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Tam, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje na celý právny úkon, je právny úkon neplatný v celom rozsahu. Otázkou možnosti a nemožnosti oddelenia právneho úkonu treba posudzovať z hľadiska povahy a obsahu celého právneho úkonu a nielen z hľadiska oddeľovanej časti. Dojednanie o úrokoch treba chápať ako nedeliteľný celok, pričom v predmetnom prípade dojednaný úrok je neprimerane vysoký, preto na jednej strane nemôže požívať právnu ochranu, a na druhej strane spôsobuje neplatnosť dojednania o úrokoch v celom rozsahu. Z uvedených dôvodov považoval odvolací súd záver súdu prvej inštancie v tejto časti za správny.

23. Vo vzťahu k zamietnutiu žaloby aj v časti žalobcom požadovanej zmluvnej pokuty odvolací súd uvádza, že žalobca neuviedol bližšie dôvody, pre ktoré považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie aj v tejto časti za nesprávne, preto odvolací súd len dodáva, že pre platnosť dohody o zmluvnej pokute sa vyžaduje písomná dohoda. Vzhľadom na to, že zmluva o úvere nevznikla platne, nemohlo dôjsť ani k vzniku platnej písomnej dohody o zmluvnej pokute medzi sporovými stranami, ktorá bola súčasťou úverovej zmluvy. Z uvedeného dôvodu preto ani nárok žalobcu na zmluvnú pokutu nebol dôvodný.

24. Odvolací súd je toho názoru, že súd prvej inštancie správne rozhodol, pokiaľ nepriznal žalobcovi uplatnený nárok na úrok vo výške 39% ročne, pretože ho považoval za rozporný s poctivým obchodným stykom, dosahujúci až úžerný charakter. V dôsledku uvedeného dospel rovnako správne k záveru neplatnom vzniku zmluvy medzi sporovými stranami, a teda k vzniku režimu bezdôvodného obohatenia medzi nimi, preto žalovaná bola povinná vrátiť zvyšok istiny poskytnutého úveru. Súd prvej inštancie tak správne zamietol žalobu v časti prevyšujúcej rozdiel medzi poskytnutým úverom a žalovanou už vrátenou istinou v dôsledku vyššie uvedeného.

25. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd v zmysle § 387 C.s.p. rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti istiny ako vecne správny potvrdil.

26. Žalobca v podanom odvolaní namietal aj nesprávnosť záveru súdu prvej inštancie pokiaľ ide o výšku priznaného úroku z omeškania. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 8% z dlžnej sumy, pričom vychádzal zo znenia § 1 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka (ďalej len „nariadenie vlády“). Z obsahu podaného odvolania žalobcu, v ktorom odkázal aj na obsah podanej žaloby vyplýva, že žalobca si od počiatku uplatňoval nárok na zaplatenie úroku z omeškania vo výške podľa § 1 ods. 2 nariadenia vlády. Odvolací súd v tomto smere dáva do pozornosti, že zo zákonného znenia uvedených ustanovení vyplýva, že v prípade, ak medzi zmluvnými stranami nebol zmluvne dohodnutý úrok z omeškania, veriteľ má možnosť vybrať si, či voči svojmu dlžníkovi bude požadovať úrok z omeškania v zmysle § 1 ods. 1 nariadenia vlády, ktorý je platný pre daný kalendárny polrok, tzn. že jeho výška sa môže meniť, alebo voči svojmu dlžníkovi uplatní tzv. fixný úrok z omeškania v zmysle § 1 ods. 2 nariadenia vlády, ktorý bude platiť následne počas celej doby omeškania. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku však nevyplýva, prečo súd prvej inštancie postupoval v prípade priznaného úroku z omeškania výlučne podľa § 1 ods. 1 nariadenia vlády napriek tomu, že žalobca

si uplatnil úrok z omeškania v zmysle § 1 ods. 2 nariadenia vlády. Odvolací súd rovnako poukazuje na to, že súd prvej inštancie priznal úrok z omeškania od 14.10.2020, t.j. deň nasledujúci po doručení žaloby podľa § 116 ods. 2 C.s.p., kedy sa žalovaná preukázateľne dostala do omeškania, avšak zo spisu vyplýva, že oznámenie o podanej žalobe voči žalovanej spolu s upovedomením o možnosti prevziať si žalobu spolu s prílohami bolo zverejnené na úradnej tabuli súdu od 10.09.2020 do 25.09.2020 (č.l. 50 - 51). Z uvedeného tak vyplýva, že nasledujúcim dňom po doručení žaloby v zmysle § 116 ods. 2 C.s.p. nemohol byť až deň 14.10.2020.

27. Odvolací súd preto s poukazom na vyššie uvedené postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. zrušil rozsudok vo zvyšnej napadnutej časti výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti úroku z omeškania a v súvisiacom výroku III. o trovách konania a postupom podľa § 391 C.s.p. vrátil vec v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

28. Úlohou súdu prvej inštancie tak bude znova vo veci konať v intenciách naznačených odvolacím súdom - opätovne posúdiť žalobcom uplatnený nárok na úrok z omeškania - následne vo veci znova rozhodnúť, a samozrejme, svoje rozhodnutie v zmysle zásad uvedených v § 220 ods. 2 C.s.p. aj náležite odôvodniť.

29. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvej inštancie rozhodne aj o náhrade všetkých trov konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

30. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znova od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).